

Robert Eriksson
Intendent
Telefon 08-508 28 951
robert.eriksson@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholm

ÖVERKLAGANDE AV LÄNSSTYRELSENS BESLUT ANGÅENDE BULLER FRÅN BOWLINGHALL

Förslag till beslut

- 1 Fullfölja överklagandet hos miljödomstolen
- 2 Åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande

Gunnar Söderholm

Pia Winbladh Högfors

Sammanfattning

Miljöförvaltningen mottog i början av 2005 en olägenhetsanmälan från Jennifer Olsson och sedermera också från Attila Grunczeisz och Anna Lindvetter på Sankt Göransgatan 64 gällande bullerstörningar från musik och bowling från Ribbans Bowling på St. Göransgatan 64. Efter utredningar bedömde miljö- och hälsoskyddsnämnden att någon olägenhet inte förelåg i de klagandes bostäder. Beslut om att lämna klagomålen utan ytterligare åtgärd fattades den 30 maj 2006.

Attila Grunczeisz överklagade beslutet till länsstyrelsen den 3 juni 2006. Länsstyrelsen beslutade den 26 november 2007 efter utförd besiktning av Grunczeisz lägenhet, att bifalla överklagandet och upphäva det överklagade beslutet i den del det avser de påtalade störningarna till Attila Grunczeisz lägenhet. Ärendet visades åter till miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden överklagade den 12 december 2007 länsstyrelsens beslut och begärde anstånd med att utveckla överklagan till och med den 26 februari 2008. Miljödomstolen beslutade den 22 december 2007 att lämna bifall till anståndsansökan.

Miljöförvaltningen menar i sitt överklagande, till skillnad från länsstyrelsen, att ljudet från bowlinghallen inte skulle vara så pass störande eller av sådan karaktär att det är befogat att göra avsteg från socialstyrelsens riktvärden. Socialstyrelsen har i sina

allmänna råd definierat vilka ljud som kan uppfattas som mer störande till sin karaktär. Det är ljud med tonala inslag som t.ex. musik. De uppmätta värdena i Olssons och Lindvetters bostäder från bowlingspelet underskrider även riktvärdet på 25 dBA ekvivalent för ljud som anses som mer störande till sin karaktär. Det är dessa objektiva mätningar som ligger till grund för nämndens beslut om avslut. Länsstyrelsens undanröjande av nämndens beslut är baserat på en subjektiv bedömning av ljudnivåerna.

Miljöförvaltningen anser också att det är viktigt att gällande riktvärden följs för att ge en tydlig signal till medborgarna och verksamheterna i staden om objektivitet i handläggningen samt för att upprätthålla en kvalitetssäkrad handläggning.

Länsstyrelsen påstår också att ytterligare ett ljud som liknas vid en siren stör den klagande. Något klagomål på ett sådant ljud har inte framkommit någon gång under handläggningen av ärendet. Inte heller har det noterats under inspektionerna som utförts, vare sig av miljöförvaltningen eller av länsstyrelsen.

Bakgrund

Miljöförvaltningen mottog den 11 februari 2005 en olägenhetsanmälan från Jennifer Olsson gällande bullerstörningar från musik och bowling från Ribbans Bowling på St. Göransgatan 64. Ribbans Bowling AB informerades om klagomålet och uppmanades att undersöka bullerstörningen och inkomma med svar till miljöförvaltningen om eventuella åtgärder.

Miljöförvaltningen utförde en ljudmätning hos Jennifer Olsson den 1 april 2005. Vid mätningen uppmättes ekvivalenta ljudnivåer från musik och bowling på 32-34 dBA och maximala nivåer på 38-43 dBA. Vid mätningen mättes även lågfrekvent buller inom tersbanden 31,5-200 Hz. I flertalet tersband överskreds rekommenderade värden enligt då gällande SOSFS 1996:7. Ljudnivåerna från musiken bedömdes vara den mest dominanta delen av störningen från verksamheten.

Efter mätningen förelade miljö- och hälsoskyddsnämnden Ribbans Bowling AB den 7 april 2005 att låta akustikkonsult inkomma med åtgärdsförslag för att åtgärda bullerstörningarna i Jennifer Olssons bostad.

Ribban Bowling AB överklagade beslutet men miljö- och hälsoskyddsnämnden avvisade överklagan så som för sent inkommen. Därefter inkom Ribbans Bowling AB med åtgärdsförslag och kostnadsberäkning till miljöförvaltningen men underlaget bedömdes som bristfälligt då det inte var styrkt av fackman/akustikkonsult.

Miljöförvaltningen utförde därefter en ljudmätning hos Jennifer Olsson vid tillfälle när det inte förekom verksamhet på Ribbans Bowling. Avsikten var att göra en bakgrundsmätning för att få en uppfattning om ljudnivåerna i Olssons bostad när det inte förekommer verksamhet i bowlinghallen. Den ekvivalenta ljudnivån uppmättes till 23 dBA ekvivalent och den maximala ljudnivån till 26 dBA. Inga tersband i frekvenserna 31,5-200 Hz överskred riktvärden i den nu gällande SOSFS 2005:6.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden förelade därefter Ribbans Bowling AB den 23 augusti 2005 att låta akustikkonsult fackmässigt utreda och upprätta skriftligt åtgärdsförslag för att säkerställa så att bullernivåerna från musik och bowlingspel på Ribbans Bowling till Jennifer Olssons bostad på Sankt Göransgatan 64 i Stockholm inte överskrider gällande riktvärden. Ribbans Bowling skulle samtidigt inkomma med av fackman styrkt kostnadsberäkning för åtgärderna enligt åtgärdsförslaget.

I december 2005 inkom även klagomål från Anna Lindvetter och Attila Grünzeisz på St. Göransgatan 64, gällande buller från bowlinghallen. Ribbans Bowling informerades om detta.

Miljöförvaltningen mottog den 31 januari 2006 en bullermätning med åtgärdsförslag utförd av WSP akustik den 7 november 2005 samt en kostnadsberäkning gjord av BK beräkningskonsulter. Vid WSP:s undersökning uppmättes i bowlinghallen 85 dBA när det spelades musik i bowlinghallen. I Jennifer Olssons sovrum uppmättes samtidigt ekvivalenta ljudnivåer på 26 dBA från musiken och 21 dBA från bowlingen. Maximala nivåer uppmättes till 29 dBA från musik och till 31 dBA från bowling. Av mätningarna framgår ljudnivåer i tersband 63, 80 och 100 Hz överskreds något i Olssons sovrum när musik på Ribbans Bowling spelades men inte annars. Dessa var dock inte bakgrundskorrigerade. Den ekvivalenta bakgrundsnivån uppmättes till 23 dBA.

Ljudisoleringen ($R'w$) mellan bowlinghallen och Olssons vardagsrum och sovrum uppmättes till 62 dB respektive 63 dB vilket ansågs av WSP som relativt bra.

Åtgärdsförslaget från WSP inriktade sig nu helt på att åtgärda bullerstörningen från musikanläggningen i bowlinghallen. Själva bowlingverksamheten ansågs inte längre utgöra någon störning.

Den 12 maj 2006 mottog miljöförvaltningen rapport från nya mätningar utförda av WSP akustik i Jennifer Olssons och Anna Lindvetters lägenheter efter det att en s.k. limiter och en equalizer hade installerats för att minimera musikbullret. Mätningarna hade utförts en fredagskväll när det varit full verksamhet på Ribbans Bowling. Mätresultatet som redovisas från två mätpositioner visar att den ekvivalenta ljudnivån i Jennifer Olssons bostad underskred riktvärdena för buller inomhus när det förekom både bowling och musik i bowlinghallen. Rapporten kommunicerades Olsson, Lindvetter och Grünzeisz.

Grünzeisz yttrades sig och meddelade att trots överenskommen tid med WSP så hade mätning inte utförts i hans lägenhet och att det inte förelåg tillräcklig grund för att acceptera något beslut i ärendet före en auktoriserad mätning utförts i lägenheten. Grünzeisz var inte överens om att WSP skulle utföra ljudmätningarna och ville i stället att miljöförvaltningen skulle utföra dessa.

De uppgifter som miljöförvaltningen hade om Attila Grünzeisz lägenhet är att den var belägen mellan Olssons och Lindvetters lägenheter men närmare Lindvetters.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 30 maj 2006 att lämna klagomål från Jennifer Olsson, Anna Lindvetter och Attila Grünceisz på Sankt Göransgatan 64 i Stockholm, gällande klagomål på buller från Ribbans Bowling AB på Sankt Göransgatan 64 i Stockholm, utan ytterligare åtgärd.

Attila Grünceisz överklagade beslutet och anförde att någon mätning inte hade utförts i hans lägenhet och att det är nödvändigt att en sådan utförs med hänsyn till att det finns goda skäl att anta dels att bullernivån där är högre än i de två andra lägenheter i vilka mätningar utförts samt dels att bullret överskrider den acceptabla riktnivån. Anledningen till detta är att lägenheten till skillnad från de två andra ligger precis ovanför platsen där bowlingkloten kastas i banan. Vidare anförde han att uppgifterna beträffande överenskommelser om bokning av ljudmätning i hans bostad är felaktiga. Någon ljudmätning bokades aldrig menar han.

Länsstyrelsen beslutade den 26 november 2007 att lämna bifall till överklagandet och upphäva det överklagade beslutet i den del det avser de påtalade störningarna till Attila Grünceisz lägenhet.

Som motivering skriver Länsstyrelsen i sin motivering efter utförd besiktning i Grünceisz lägenhet att det är högst troligt att ljudnivåerna i klagandes lägenhet inte heller överskrider riktvärdena i Socialstyrelsens allmänna råd i en sådan grad att de på denna grund kan sägas utgöra en olägenhet för människors hälsa. Mot bakgrund av vad som uppfattades vid besiktningen finner Länsstyrelsen emellertid att det i detta ärende föreligger särskilda omständigheter att frånga dessa riktvärden. Ljudet av bowlingklot som slår i samt rullar utmed banorna har en mycket störande karaktär vilken är svår att värja sig emot. Att detta ljud med största sannolikhet inte skulle överskrida riktvärden kan i detta ärende inte tas till intäkt för att ljudet inte är en olägenhet i miljöbalkens mening. Ljudet är snarare helt uppenbart en sådan olägenhet. Ärendet visades åter till miljö- och hälsoskyddsnämnden för fortsatt handläggning.

Vidare anger länsstyrelsen att de åtgärder som hittills vidtagits främst syftat till att minska påtalade störningar från musik. Vilka ytterligare åtgärder som rimligen kan krävas går enligt länsstyrelsen inte att bedöma utan en fortsatt utredning. Ärendet visas därför åter till nämnden för fortsatt handläggning. Länsstyrelsen anger också att det vid besiktning på platsen framkom uppgifter om en tidigare icke påtalad ljudstörning vilket enligt klagande låter som en siren. Vid nämndens fortsatta handläggning bör enligt länsstyrelsen även denna ljudstörning utredas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden överklagade den 12 december 2007 länsstyrelsens beslut och begärde anstånd med att utveckla överklagan till och med den 26 februari 2008.

Miljödomstolen biföll den 22 december 2007 anståndsansökan.

Jennifer Olsson har enligt Miljöförvaltningens noteringar under ärendets gång flyttat från lägenheten

Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen handlägger årligen ett stort antal ärenden gällande klagomål på buller från olika typer av verksamheter. Förvaltningen har under senaste åren kontinuerligt arbetat med att förbättra rutinerna för bl.a. hur klagomål tas in till förvaltningen och hur ärenden handläggs. Där har målet bl.a. varit att tidigt gallra bort obefogade klagomål för att kunna lägga resurserna på klagomål där t.ex. fastställda begränsningsvärden överskrids. Det har resulterat i en förbättrad service gentemot medborgaren och en mer objektiv och kvalitetssäkrad handläggning.

Socialstyrelsens riktvärden för buller inomhus (SOSFS 2005:6) på 30 dBA för ekvivalenta nivåer, 25 dBA för ekvivalenta nivåer med tonala inslag, 45 dBA för maximala nivåer samt tersbanden (31,5 Hz – 200 Hz) definierar nödvändigtvis inte de nivåer då man upplever sig bullerstörd. Viss avvägning har gjorts för vad som är rimligt ur samhällssynpunkt. Där har man bl.a. utgått från vad de vanliga bullerkällorna och omgivande stadsbruset kan generera för bullernivåer och de tekniska förutsättningarna våra bostäder besitter för att skydda oss mot bullret. Tröskeln när personer upplever sig bullerstörd varierar från person till person. Det innebär att det sannolikt finns personer som upplever sig bullerstörda i olika situationer och av olika bullerkällor, trots att riktvärdena inte överskrids. Miljöförvaltningen anser dock att detta inte i sig är skäl till att göra avsteg och ställa hårdare krav än gällande riktvärden.

Länsstyrelsen motiverar i sitt beslut att ljudet från bowlingkloten och bowlingkägglorna skulle vara extra störande till karaktären. Till skillnad från Länsstyrelsen menar miljöförvaltningen att denna aktivitet inte skulle vara så pass mer störande till sin karaktär än andra bullerkällor att avsteg från riktvärdena skulle vara motiverat. Socialstyrelsen har med sina riktvärden definierat vilka typer av ljud som anses som mer störande till sin karaktär. Ljud med tonala inslag som t.ex. musik anses som mer störande och har också ett skärpt riktvärde på 25 dBA ekvivalent.

Enligt en bullermätning utförd av WSP Akustik den 28 april 2006 klarar båda bostäderna på vardera sida om den klagandes bostad socialstyrelsens riktvärden för både ekvivalenta och maximala ljudnivåer när både bowling och musik spelades samtidigt. Enligt en tidigare mätning från den 18 november 2005 av enbart bowlingverksamheten så ligger ljudnivåerna i Jennifer Olssons bostad på 21 dBA ekvivalent och 31 dBA max. Detta underskrider alltså med god marginal socialstyrelsens riktvärden för buller inomhus på 30 dBA ekvivalent och även riktvärdet på 25 dBA ekvivalent för ljud som anses mer störande till sin karaktär. Mätningen skedde under en kväll då det var stängt och då bowlingbanorna endast användes i syfte att utföra bullermätningen.

En ökning av ljudnivån med 3 dBA är en fördubbling av ljudnivån. I detta fall skiljde det 4 dBA upp till riktvärdet för tonalt ljud på 25 dBA och 9 dBA upp till riktvärdet på 30 dBA för vanligt ekvivalent ljud. Så även om man beaktar bowlingljudets ”speciella” karaktär ligger ljudnivåerna från bowling-spelet under riktvärdena. Miljöförvaltningen anser att ställa krav på åtgärder för dessa ljudnivåer är överkrav som är orimliga.

Det har inte framkommit under ärendets gång att den klagande skulle vara något känsligare än normalt och med det ge miljö- och hälsoskyddsnämnden skäl att göra undantag och kräva en sänkning av ljudnivåerna från verksamheten trots att dessa redan nu ligger under gällande riktvärden.

De enda objektiva bullermätningarna som utförts visar på ljudnivåer som underskrider gällande riktvärden. Det är anmärkningsvärt att länsstyrelsen undanröjer miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut med hänvisning till en subjektiv bedömning. Länsstyrelsen har i sitt beslut inte heller angett till vilken nivå bullret från bowlingspelet skulle sänkas för att störningen skulle anses som undanröjd.

Miljöförvaltningen menar att det är av stor betydelse, om inga särskilda förhållanden råder, att gällande riktvärden följs för att upprätthålla en objektivitet och tydlighet gentemot medborgarna och de verksamheter där tillsyn bedrivs. Förvaltningen menar att inga sådana särskilda förhållanden råder i detta fall. Skulle miljödomstolen ändå anse att bowlingspelet skulle vara särskilt störande till sin karaktär, vill miljöförvaltningen särskilt understryka att ljudnivåerna trots detta inte kan anses ligga på en sådan nivå att det utgör en olägenhet för människors hälsa.

Länsstyrelsen påstår också att ytterligare ett ljud som liknas vid en siren stör den klagande. Något klagomål på ett sådant ljud har inte framkommit någon gång under handläggningen av ärendet. Skulle detta ljud fortsättningsvis uppträda och utgöra en varaktig störning kan detta givetvis bli föremål för en ny utredning.

Mot bakgrund av ovanstående anser förvaltningen att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör fullfölja överklagandet av länsstyrelsens beslut.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Länsstyrelsens beslut den 26 november 2007